

PATRICIA PRVÁ DÁMA
PSYCHOLOGICKÉHO
TRILERU

HIGHSMITH

**TALENT PÁNA
RIPLEYHO**

TALENT PÁNA RIPLEYHO

Patricia Highsmith

TALENT PÁNA
RIPLEYHO

Z angličtiny preložil
JOZEF ŠIMO

sloart

First published in 1955
Copyright © 1993 by Diogenes Verlag AG Zürich
All rights reserved
Slovak edition © Vydavateľstvo SLOVART, spol. s r. o., Bratislava 2016
Translation © Jozef Šimo (dedičia)/LITA 2016

ISBN 978-80-556-2099-2

Všetky práva vyhradené. Žiadna časť tejto knihy sa nesmie reprodukovať ani šíriť v nijakej forme, žiadnymi prostriedkami, ani elektronickými, ani mechanickými a ani vo forme fotokópií, nahrávok, ani prostredníctvom súčasného a ani budúceho informačného systému a podobne, bez predchádzajúceho písomného súhlasu vydavateľa.

1

Tom sa obzrel a videl, že neznámy vychádza zo Zelenej klietky a mieri jeho smerom, preto zrýchлил krok. Už nemohol pochybovať, že ten chlap za ním sledí. Pred piatimi minútami si Tom všimol, ako sa naňho sústredene díva od náprotivného stola, akoby si nebol celkom istý, ale len takmer. Vyzeral však dosť istý na to, aby prinútil Toma chytró dopiť, zaplatiť a odísť.

Na rohu sa Tom schúlil a rozbehol sa po Piatej avenue. Tamto je Raoulova krčma. Má to riskovať a vojsť dnu pod zámienkou, že si niečo vypije? Ako sa hovorí, má pokúšať osud? Alebo sa má rozbehnúť smerom k Park avenue a radšej sa mu stratiť pod niektorou bránou? Vošiel k Raoulovi.

Ako kráčal k voľnému miestu pri bare, automaticky sa poobzeral, či v miestnosti nevidí nejakého známeho. Bol tam ten zavalitý ryšavec, ktorého meno si nemohol zapamätať: sedel pri stole s akousi plavovláskou. Ryšavec mu kývol na pozdrav a Tom chabo zdvihol ruku na odpoveď. Prehodil si nohu cez vysokú barovú stoličku a sedel vyzývavo obrátený k dverám, tváriac sa celkom nenútene.

„Gin s tonikom, prosím,“ povedal barmanovi.

Vari takéhoto človeka vyberú, aby ho sledoval? Sleduje ho, či nesleduje? Vôbec nevyzerá na policajta alebo na detektíva. Skôr by o ňom tvrdil, že to je obchodník, podnikateľ, kohosi otec, dobre oblečený, dobre živený, na sluchách prešedivený, v jeho konaní badať akúsi neistotu. Takéhoto poveria podobnou úlohou, aby sa s vami dal v bare do reči a potom bác! – jednu ruku vám položí na plece a v druhej ukáže policajný odznak. *Tom Ripley, zaistujem vás!* Tom hľadel na dvere.

Neznámy vošiel. Poobzeral sa po miestnosti, zazrel Toma a hneď odvrátil oči. Sňal si z hlavy slamený klobúk a obsadil miesto za oblúkom pultu.

Môj ty bože, čože len chce? Iste to nie je zvrhlík, pomyslel si Tom už po druhý raz, hoci teraz jeho mučený mozog tápal a konečne vydal hľadané slovo, akoby ho malo zachrániť, lebo milšie by mu bolo, keby ten človek bol zvrhlíkom než policajtom. Zvrhlíkovi by mohol jednoducho povedať „nie, ďakujem,“ a s úsmevom na perách sa vzdialiť. Tom sa usadil lepšie na stoličke a čakal, čo bude.

Videl, ako neznámy barmanovi naznačil, že si objedná ne-skôr, a ako zamieril pozdĺž pultu k nemu. Už je to tu! Tom naňho meravo hľadel. Viac ako desať rokov nemôže dostať, dumal. Možno zo pätnásť, ale pri dobrom správaní... V tej chvíli neznámy roztvoril pery, že prehovorí, a Tom pocítil akoby záchvat zúfalej, trýznivej ľútosti.

„Prepáčte mi, ale nie ste náhodou Tom Ripley?“

„Som.“

„Volám sa Herbert Greenleaf. Otec Richarda Greenleafa.“

Výraz jeho tváre zmiatol Toma väčšmi ako namierená pištoľ. Jeho tvár bola priateľská, usmievavá a plná očakávania. „Ste Richardov priateľ, však?“

Tieto slová vyvolali v Tomovom mozgu nejasnú súvislosť. Dickie Greenleaf. Taký plavovlasý dlháň. Býval vždy pri peňazoch, spomínal si Tom. „Aha, Dickie Greenleaf. Hej.“

„V každom prípade poznáte Charlesa a Martu Schrieverovcov. Oni mi o vás hovorili, že by ste – hm – mohli by sme si ísť sadnúť k stolu?“

„Áno,“ povedal Tom prívetivo, vzal do ruky pohár a šiel za neznámym k voľnému stolu pri zadnej stene malej miestnosti. Dostal som odklad, myslel si. Som slobodný. Nikto ma nezatýka. Tu ide o čosi iné. Nech je to hocičo, nejde o veľkú krádež alebo o vykrádanie poštových vlakov, či ako to volajú. Možno, že je Richard v kaši a pán Greenleaf potrebuje pomoc alebo radu. Tom presne vedel, čo treba povedať otcovi, ako je pán Greenleaf.

„Nebol som si celkom istý, či ste Tom Ripley,“ vysvetľoval pán Greenleaf. „Tuším som vás predtým videl iba raz. Neboli ste u nás s Richardom?“

„Myslím, že hej.“

„Schrieverovci mi vás opísali. Všetci sme sa usilovali s vami spojiť, lebo Schrieverovci chceli, aby sme sa u nich zišli. Ktosi mi vravel, že občas chodievate do Zelenej klietky, a tak som sa rozhodol vás vyhľadať, takže mám vlastne šťastie, nie?“ Pán Greenleaf sa usmial. „Minulý týždeň som vám písal, ale možno ste môj list nedostali.“

„Nie, nedostal som ho.“ Marc neposiela za mnou poštu, hútal Tom. Dočerta s ním! Možno je v nej aj šek od tety Dottie. „Aši pred týždňom som sa presťahoval,“ doložil nahlas.

„Aha, rozumiem. V liste som sa veľmi nerozpisoval. Iba toľko, že by som sa s vami rád stretol a pohovárал. Podľa Schrieverovcov sa s Richardom dobre poznáte.“

„Pamätám sa naňho, áno.“

„Teraz si s ním nepíšete?“ Pán Greenleaf sa zdal sklamaný.

„Nie. Tuším som Dickieho nevidel zopár rokov.“

„Je už dva roky v Európe. Schrieverovci sa o vás vyjadrili veľmi pekne a podľa nich by ste mohli Richarda ovplyvniť, keby ste mu napísali. Chcem totiž, aby sa vrátil domov. Má tu povinnosti – ale nateraz vôbec nedbá na to, čo mu ja alebo jeho matka vravíme.“

Tom si nebol na čistom. „Čo vlastne vraveli Schrieverovci?“

„Vraveli – možno trochu zveličovali –, že ste dobrí priatelia. Myslím, že sa nazdávali, že si celý čas píšete. Viete, poznám už tak málo Richardových priateľov...“ Pán Greenleaf pozrel na Tomov pohár, akoby mu chcel ponúknuť dačo vypiť, ale ten bol takmer plný.

Tom si spomenul, že raz bol s Dickiem u Schrieverovcov na koktaile. Možno sa Greenleafovci stýkajú so Schrieverovcami častejšie než on, a tak sa to vlastne všetko stalo, lebo on Schrieverovcov videl tri či štyri razy v živote. A naposledy to bolo vtedy, spomínal si Tom, keď vypracúval pre Charleyho Schrievera daňové priznanie. Charley bol režisérom v televízii a mal úcty z tohto slobodného povolania v žalostnom neporiadku. Charley pokladal Toma za génia preto, že mu daň vypočítal a že napočítal dokonca menej než to, čo vyšlo jemu samému, a pritom jeho výpočty boli v medziach predpisov. Možno toto viedlo Charleyho k tomu, že ho odporúčal pánu Greenleafovi. Súdiate podľa

jeho terajšieho postoja, Charley možno pánu Greenleafovi nahovoril, že je inteligentný, vyrovnaný, úzkostlivo poctivý a vždy ochotný poslúžiť. V tom sa mierne mýlil.

„Nepoznáte náhodou niekoho iného, kto bol Richardovi blízky a mohol by naňho trochu vplývať?“ opýtal sa pán Greenleaf trochu ľútosťivo.

Buddy Lankenau by nebol najhorší, uvažoval Tom, no nechcel Buddyho zaťažovať takouto ošemetnou záležitosťou. „Obávam sa, že nie,“ povedal Tom a pokrútil hlavou. „Prečo sa nechce Richard vrátiť?“

„Vraví, že je radšej tam. Ale jeho matka je vážne chorá... No to sú vlastne rodinné problémy. Nerád vás nimi obťažujem.“ Bezradne si prešiel rukou po riedkych, starostlivo učesaných sivých vlasoch. „Tvrdí, že maľuje. Na tom by nebolo nič zlé, lenže on nemá maliarsky talent. Je nadaný projektant lodí, to hej, len keby sa tomu trochu venoval.“ Zdvihol oči, keď ho oslovil čašník. „Škótsku so sódom, prosím. Dewarovu. Vy ste ešte nedopili?“

„Nie, ďakujem,“ povedal Tom.

Pán Greenleaf pozrel na Toma, akoby sa ospravedlňoval. „Ste prvý spomedzi Richardových priateľov, čo ste boli ochotný aspoň ma vypočuť. Všetci sa tvária, akoby som neoprávnene zasahoval do jeho života.“

Tom to vedel ľahko pochopiť. „Nič by mi nebolo milšie, ako vám pomôcť,“ povedal zdvorilo. Teraz si spomenul, že Dickieho peniaze pochádzali z lodiarskej spoločnosti. Malé plachetnice. Jeho otec by iste chcel, aby sa vrátil domov a prevzal po ňom rodinnú firmu. Tom sa bezvýrazne usmial na pána Greenleafa a potom dopil, čo mal v pohári. Už-už vstával zo stoličky, ale sklamanie, čo videl na tvári oproti sebe, bolo takmer hmatateľné. „Kde žije v Európe?“ spýtal sa Tom, hoci mu bolo celkom jedno, kde sa mladý Greenleaf práve zdržuje.

„V mestečku zvanom Mongibello, južne od Neapola. Podľa toho, čo mi písal, tam nemajú ani knižnicu. Venuje svoj čas člnkovaniu a maľovaniu. Kúpil si tam aj dom. Richard má totiž vlastný príjem – nie je to nijaká závrtná suma, ale v Taliansku mu to zrejme stačí na živobytie. Nuž, každý podľa svojej chuti, hoci mi vôbec nie je jasné, čo ho tam môže držať.“ Pán

Greenleaf sa statočne usmial. „Môžem vám objednať niečo na pitie, pán Ripley?“ opýtal sa, keď mu čašník doniesol škótsku so sódou.

Tom by bol najradšej odišiel, no nechcel nechať pána Greenleafa samého pri plnom pohári. „Ďakujem pekne, tuším si dám,“ povedal a podal svoj pohár čašníčkovi.

„Charley Schriever mi vrazil, že pracujete v poisťovníctve,“ povedal pán Greenleaf milo.

„To bolo pred časom. Ja...“ Nechcel povedať, že pracuje vo finančnom odbore, aspoň nie teraz. „Nateraz som v učtárni istej reklamnej firmy.“

„Hej?“

Chvíľku obidvaja mlčali. Pán Greenleaf upieral na Toma oči s lútostivým, lačným výrazom. Veď čo by mu aj mohol povedať? Tom ľutoval, že ten pohárik od neho prijal. „Mimochodom, koľko má teraz Dickie rokov?“ opýtal sa.

„Dvadsaťpäť.“

Tolko mám aj ja, uvažoval Tom, a Dickie si tam teraz žije ani princ. Vlastný príjem, dom, plachetnica. Prečo by sa mu malo chcieť prísť domov? Dickieho tvár sa začínala pred ním vyjasňovať: naširoko sa usmieval, vlasy mal plavé s pevnými brčkami, tvár bezstarostného šťastlivca. Dickie mal šťastie. Čo robí on v dvadsiatich piatich rokoch? Žije z týždňa na týždeň. Bankový účet nemá. A teraz sa po prvý raz v živote musí skrývať pred políciou. Má nadanie na čísla. Prečo, dočerta, mu za to niekde nezaplatia, ako sa patrí? Tom si uvedomil, že sa mu napínajú všetky svaly, že škatuľka od zápaličiek, ktorú drží v ruke, je zdeformovaná, takmer sploštená. Nudil sa, nekonečne, peknelne sa nudil! Chcel sa vrátiť k baru, aby tam bol sám.

Vypil poriadny dúšok z pohára. „Veľmi rád by som napísal Dickiemu, keby ste mi dali jeho adresu,“ povedal náhle. „Predpokladám, že si ma bude pamätať. Spomínam si, že sme raz boli na víkendovom zájazde na Long Islande. Dickie a ja sme sa vybrali na ustrice a všetci ich mali potom na raňajky,“ usmial sa Tom. „Niekoľkým z nás prišlo z nich zle, a tak sa výlet veľmi nevydaril. Ale pamätám sa, že v ten víkend Dick čosi spomínal, že sa chystá do Európy. Iste čoskoro nato odišiel...“

„Spomínam si!“ povedal pán Greenleaf. „To bol posledný víkend, čo tu Richard strávil. Tuším, že mi vpravil o tých ustriaciach.“ Pomerne hlučne sa zasmial.

„Aj ja som bol niekoľkokrát u vás,“ pokračoval Tom, vžívajúc sa do nálady. „Dickie mi ukazoval modely lodí, čo mal na stole vo svojej izbe.“

„To boli iba detské pokusy,“ rozžiariť sa pán Greenleaf. „Ukázal vám niekedy svoje drevené modely? Alebo svoje výkresy?“

Dickie mu ich síce neukázal, ale Tom odpovedal so záujmom. „Áno, pravdaže mi ich ukazoval.“ Tom ich nikdy predtým nevidel, ale teraz ich mal živo pred očami, tie presné kresliarske výtvary s každou čiарou, maticou a skrutkou označenou, videl, ako sa Dickie usmieva, ako ich drží pred ním, aby sa mohol na ne dívať, a bol by o tom vedel hovoriť aj dlhšie a pre potešenie pána Greenleafa opisovať podrobnosti, ale ovládol sa.

„Áno, Richard je v tomto odbore nadaný,“ povedal pán Greenleaf s výrazom spokojnosti.

„Myslím, že je,“ súhlasil Tom. Jeho pocit nudy vystriedala iná nálada. Tom poznal tie svoje pocity. Niekedy ich mával pri spoločenských podujatiach, ale zväčša vtedy, keď večeral u niekoho, u koho jednak nechcel byť na večeri a jednak sa večera donekonečna pretahovala. Teraz by vedel byť možno celú hodinu priam chorobne zdvorilý, keby musel, a až potom v ňom niečo vybuchne a doslova ho poženie k dverám. „Ľutujem, že nateraz nie som celkom voľný, ináč by som rád zašiel čo aj osobne k Richardovi a pokúsil sa ho presvedčiť. Možno by som ho dokázal trochu ovplyvniť,“ povedal len preto, že to pán Greenleaf chcel od neho počuť.

„Ak o tom vážne uvažujete – totiž, neviem, či máte v pláne cestovať do Európy, alebo nie.“

„Nie, nemám to v pláne.“

„Richard sa vždy dal ovplyvniť svojimi priateľmi. Keby ste sa vy alebo niekto, čo ho pozná, mohli uvoľniť z práce, ja by som ho dokonca poslal k nemu, aby si s ním pohovoril. Myslím, že by to v každom prípade malo väčšiu cenu, ako keby som šiel ja. Mohli by ste sa uvoľniť zo svojho terajšieho zamestnania?“

Tomovi zrazu poskočilo srdce. Tváril sa, že uvažuje. Bola v tom akási možnosť. Čosi v ňom to vytušilo a skočilo

na príležitosť ešte skôr ako jeho mozog. Jeho terajšie zamestnanie: žiadne. Aj tak bude musieť odtiaľto čoskoro odísť. Chcel odísť z New Yorku. „Azda by som sa mohol,“ povedal opatrne s tým istým zamysleným výrazom, akoby stále uvažoval nad tisícami drobných záväzkov, ktoré by mu v tom mohli zabrániť.

„Keby ste sa na to podujali, ochotne by som sa postaral o vaše výdavky, to je samozrejmé. Naozaj si myslíte, že by ste si to mohli zariadiť? Povedzme teraz na jeseň?“

Bola už polovica septembra. Tom hľadel na zlatý prsteň s monogramom a takmer ošúchaným erbom na malíčku pána Greenleafa. „Tuším by som mohol. Rád by som opäť videl Richarda – najmä ak si myslíte, že by som vám mohol byť nejakú nápomocný.“

„Som o tom presvedčený. Myslím, že by si dal od vás povedať. A potom už len tá skutočnosť, že sa nepoznáte až tak veľmi dobre... Keby ste mu rázne povedali, prečo by sa podľa vás mal vrátiť domov, vedel by, že na tom nemáte osobný záujem.“ Pán Greenleaf sa oprel dozadu a s očakávaním hľadel na Toma. „Čudné na tom je, že Jim Burke so ženou – Jim je môj spoločník – sa zastavil vlani v Mongibelle, keď boli na okružnej ceste. Richard im slúbil, že začiatkom zimy príde domov. Začiatkom minulej zimy. Jimovi sa to nepodarilo. Ktorý dvadsaťpäťročný chlapec si dá povedať od vyše šesťdesiatročného starca? Možno budete mať úspech tam, kde sme my ostatní nepochodili!“

„Možno, dúfam,“ opakoval po ňom skromne Tom.

„Čo by ste povedali na ďalší pohárik? Na pohárik dobrého koňaku?“

2

Bolo po polnoci, keď sa Tom vydal na cestu domov. Pán Greenleaf sa ponúkol, že ho zavezie taxíkom, ale Tom nechcel, aby videl, kde býva – v biednom dome z hnedého kameňa medzi Treťou a Druhou ulicou, s oznamom PRENAJÍMAME IZBY vyvesenom na fasáde. Už tretí týždeň býval Tom s Bobom Delanceym, s mladíkom, ktorého sotva poznal, no Bob ako jediný z Tomových priateľov a známych v New Yorku mu ponúkol prístrešie, keď nemal kde bývať. Tom nepozval žiadneho svojho priateľa, aby ho navštívil u Boba, ba dokonca ani nikomu neprezradil, kde býva. Hlavnou výhodou Bobovho bytu bolo, že Tomovi tam mohla chodiť pošta na meno Georg McAlpin s minimálnym rizikom, že ho odhalia. Ale ten zapáchajúci záchod v kúte predsieňe, ktorý sa nedal ani zavrieť, tá špinavá jediná izba, čo vyzerala, akoby v nej bolo bývalo tisíc rôznych ľudí, z ktorých každý nechal po sebe svoju vlastnú špinu a vôbec ju pred odchodom neodstránil, tie padajúce hromady Vogueov a Harper's Bazaarov a tie vázy *či-či* z dymového skla, čo stáli kdekade v miestnosti, naplnené kľbkami špagátu, ceruzkami, cigaretovými ohorkami a zhnitým ovocím! Bob pracoval ako nezávislý aranžér obchodov a obchodných domov, ale teraz ho zamestnávali iba v antikvariátoch na Tretej avenue, a práve majitelia týchto antikvariátov mu dávali vázy z dymového skla ako úhradu za niektoré služby. Toma sprvu ohromila mrzkosť tohto bytu, šokovalo ho dokonca to, že niekto z jeho známych býva v takomto prostredí, no vedel, že on sám tam dlho bývať nebude. A tu, hľa, sa vyskytol pán Greenleaf. Niečo sa vždy naskytnie. Taká bola Tomova filozofia.

Prv ako začal stúpať hore kamennými schodmi, zastal a opatrne pozrel jedným i druhým smerom. Nevidel nič okrem starej

ženy, čo vyšla von so psom, a spoza rohu Tretej avenue vyšiel starec neistej chôdze. Ak bolo Tomovi niečo proti srsti, tak to bol pocit, že ho niekto sleduje. A v ostatnom čase mával tento pocit ustavične. Vybehol hore schodmi. Čo mu teraz môže záležať na tomto úbohom bývaní, dumal Tom, keď vošiel do svojej izby. Hneď ako si vybaví cestovný pas, vypláva do Európy, pravdepodobne v kajute prvej triedy. Čašníci mu budú znášať, čo si len zažiada, stačí stisnúť gombík! Bude sa preobliekať na večeru, pôjde do veľkolepej jedálne, bude sa rozprávať so spolustolovníkmi ako džentlmen! Môže si k dnešnému večeru blahoželat! Správa sa presne tak, ako sa mal. Pán Greenleaf nemôže mať dojem, že z neho pozvanie na cestu do Európy vymámil. Naopak. On nemôže nechať pána Greenleafa v kaši. Podnikne s Dickiem všetko, čo bude v jeho silách. Pán Greenleaf je taký slušný človek, že si to isté myslí o každom inom na svete. Tom už takmer zabudol, že sú ešte aj takíto ľudia.

Pomaly si vyzliekol sako a rozviazal kravatu, pozorujúc každý svoj pohyb, akoby pozoroval pohyby niekoho iného. Priam sa čudoval, o čo vzpriamenejšie teraz stojí, aký odlišný výraz má v tvári. Bola to jedna zo zriedkavých chvíľ v jeho živote, keď sa cítil sám so sebou spokojný. Strčil ruku do Bobovej preplnenej skrine a zlostne odsunul ramienka naľavo a napravo, aby urobil miesto svojmu obleku. Potom vošiel do kúpeľne. Stará hrdzavá ružica striekala jedným prúdom na nepremokavý záves a ďalší prúd smeroval neistým oblúkom, pod ktorým sa Tom ledva navlhčil, ale i tak to bolo lepšie, ako sedieť v špinavej vani.

Bob nebol doma, a keď sa Tom na druhý deň ráno prebudil, jediným pohľadom zaznamenal, že domov vôbec neprišiel. Tom vyskočil z postele, zašiel k dvojhoráku a postavil na kávu. Tým lepšie, že Bob nie je dnes ráno doma. Nechcel Bobovi o ceste do Európy nič hovoriť. Jediné, čo by toho neohrabaného hlupáka zaujalo, že cesta je zadarmo. A tak by sa na to pravdepodobne dívali aj Ed Martin, Bert Visser a všetci tí mamlási, ktorých poznal. Nepovie o tom ani jednému z nich a nechce, aby ho prišli odprevadiť na loď. Tom si začal písať. Dnes je pozvaný na večeru ku Greenleafovcom, do ich bytu na Park avenue.

O pätnásť minút neskôr, osprchovaný, oholený a v obleku s pásikavou kravatou, ktorá, ako súdil, sa bude hodiť na fotografiu

do cestovného pasu, Tom chodil sem a ta po izbe so šálkou kávy v ruke, v očakávaní rannej pošty. Potom si pôjde do Radio City vybaviť pasové záležitosti. A čo urobí popoludní? Má zájsť na nejakú výstavu umenia, aby mal o čom debatovať večer s Greenleafovcami? Alebo vyzvedieť sa niečo o firme Burke-Greenleaf a jej lodeniciach, aby pán Greenleaf videl, že sa zaujíma o jeho prácu?

Otvoreným oblokom slabo začul, ako do poštovej schránky padli zásielky, a hneď zišiel dolu. Počkal, kým doručovateľ zídze schodmi pred vchodom a zmizne z dohľadu, a až potom vybral list adresovaný Georgeovi McAlpinovi spomedzi dvierok, kde ho doručovateľ zastrčil. Tom otvoril obálku. Hneď vypadol šek na stodevätnásť dolárov a päťdesiatpäť centov, splatný vyberateľovi miestnych poplatkov. Dobrá duša, tá pani Edith W. Superaughová! Zaplatila bez slova, ani nezatelefonovala. Bolo to dobré znamenie. Vrátil sa hore, roztrhal obálku od pani Superaughovej a hodil ju do vreca na odpadky.

Šek vložil v manilovej obálke do vnútorného vreca jedného zo svojich sák v skrini. Tým jeho hodnota peňazí v šekoch stúpila na tisíc osemsto šesťdesiattri dolárov a štrnásť centov, ako si teraz spočítal. Škoda, že ich nemôže premeniť na hotové. Alebo že nejaký idiot nezaplatil v hotovosti, alebo nevystavil šek na Georgea McAlpina, ale doteraz to nikto neurobil. Tom mal pri sebe preukaz bankového doručovateľa, ktorý kdesi našiel: bol na ňom starý dátum, ktorý by sa mohol pokúsiť zmeniť, no obával sa, že by sa mu nepodarilo premeniť šeky na hotovosť, aj keby mal pri sebe falšovaný poverovací list. Takže v skutočnosti mala celá vec hodnotu žartovného kúska. Dobrý čistý šport. Veď nikomu nič neukradol. Zaumienil si pred odchodom do Európy tie šeky zničiť.

Na zozname mal vyhladnutých sedem ďalších prípadov. Nemal by skúsiť ešte jeden za tých desať dní, čo mu ostávajú, kým vypláva? Včera večer, keď sa rozlúčil s pánom Greenleafom a vracal sa domov, rozmýšľal, že celú vec uzavrie, ak zaplatia pani Superaughová a Carlos de Sevilla. Pán de Sevilla ešte nezaplatil – mal by mu telefonicky nahnať strach, uvažoval Tom –, ale s pani Superaughovou to šlo tak ľahko, že pocítil nutkanie skúsiť ešte jeden prípad.

Tom vybral z kufra v skrini fialovú škatuľu s písacími potrebami. V škatuli bolo zopár kusov listového papiera a pod ním

kopa rôznych tlačív, ktoré vzal z finančného odboru, keď tam pred niekoľkými týždňami pracoval ako skladník. Na samom spodku ležal jeho zoznam perspektívnych obetí – starostlivo vybraných ľudí, čo bývali v Bronxe alebo v Brooklyne a nemali by veľa chuti osobne navštíviť newyorskú úradovňu, umelci a spisovatelia, ľudia slobodných povolání, ktorým sa dane nezrážali z platu a ktorí zarábali od sedem- do desaťtisíc dolárov ročne. O tejto skupine občanov si Tom predstavoval, že jej príslušníci si málokedy najímajú daňových odborníkov, aby im vypočítali daň z príjmov, ale pritom zarábajú dosť peňazí na to, aby ich bolo možné logicky obviňiť, že sa v daňovom priznaní pomýlili o dvesto alebo tristo dolárov. Boli medzi nimi William J. Slatterer, novinár; Philip Robillard, hudobník; Frieda Hoehnová, ilustrátorka; Joseph J. Gennari, fotograf; Frederic Reddington, umelec; Frances Karnegisová... Tomovi sa najlepšie pozdával Reddington. Bol autorom komiksov. Pravdepodobne sám nevedel, či je aktívny, alebo pasívny.

Vybral dve tlačivá s hlavičkou UPOZORNENIE NA CHYBU VO VÝPOČTE DANE, vložil medzi ne uhľový papier a rýchlym tempom začal odpisovať údaje pod Reddingtonovým menom na svojom zozname. Príjmy: dolárov 11 250. Výnimky: 1. odpočty – dolárov 600. K dobru: nič. Zaplatené: nič. Úroky: (chvíľku váhal) dolárov 2,16. Nedoplatok: dolárov 233,76. Potom vybral spomedzi uhľového papiera hárok s pečiatkou finančného odboru na Lexingtonskej avenue, jednou šikmou čiarou perom prečiarkol adresu a pod ňu napísal:

Vážený pane,

pre nával práce v našej riadnej úradovni na Lexingtonskej avenue prosíme poslať odpoveď na adresu:

*Oddelenie opráv
do rúk Georgea McAlpina
187 E. 51. ulica
New York 22, New York.*

Ďakujeme za porozumenie.

*Ralph Fischer
gen. riad. odd. opráv*

Tom pripojil nečitateľný podpis. Ostatné tlačivá odložil pre prípad, že by Bob neočakávane prišiel, a zdvihol telefón. Rozhodol sa, že pánu Reddingtonovi pošle ešte predbežné varovanie. Zistil si na informáciách jeho číslo a vytočil ho. Pán Reddington bol doma. Tom stručne vysvetlil, o čo ide, a prejavil prekvapenie nad tým, že pán Reddington ešte nedostal upomienku z oddelenia opráv.

„Tú vám mali poslať pred niekoľkými dňami,“ povedal Tom, „iste ju dostanete zajtra. Mali sme tu taký menší nával práce.“

„Ale veď ja som daň zaplatil,“ ozval sa hlas na druhom konci linky. „Všetko bolo...“

„To sa stáva, viete, keď ide o príjmy zo slobodného povolania, z ktorých sa daň priamo nezráža. Veľmi starostlivo sme preskúmali vaše priznanie, pán Reddington. Omyl je vylúčený. A neradi by sme vám zastavili výplaty v podniku, v ktorom pracujete, alebo u vášho zástupcu...“ Tu sa zachechtal. Bol to priateľský, osobný smiech, ktorý niekedy robil priam zázraky. „No budem to musieť urobiť, ak nezaplatíte do štyridsiatich ôsmich hodín. Mrzí ma, že ste doteraz našu upomienku nedostali. Ako som už vrel, mali sme hodne...“

„Je tam niekto, s kým by som sa mohol porozprávať, keby som vás navštívil?“ pýtal sa pán Reddington ustarostene. „To je pekelná suma peňazí!“

„Samozrejme, že tu niekto bude.“ Na tomto mieste sa Tomov hlas vždy stával zhovorčivejším. Znel ako hlas starého, vyše šesťdesiatročného úradníka, ktorý by vedel byť nekonečne trepezlivý, keby sa pán Reddington unúval do ich úradovne, no ktorý by z uvedenej sumy neodpustil ani cent, nech mu pán Reddington nahovorí a vysvetlí hocičo. „George McAlpin zastupuje daňový odbor Spojených štátov amerických, pane. Môžete sa so mnou porozprávať, samozrejme,“ povedal Tom ťahavým hlasom, „ale v tomto prípade nejde o nijaký omyl, pán Reddington. Nechcem nič iné, iba ušetriť vám čas. Môžete sa unúvať k nám, ale vaše spisy držím v tejte chvíli v ruke.“

Nastalo ticho. Pán Reddington sa ho pravdepodobne nebude vypytovať na tie spisy a záznamy, pretože asi nevie, čo by sa mal opýtať. Ak by sa však pán Reddington predsa len rozhodol žiadať vysvetlenie, Tom by mu vedel donekonečna

rozprávať o čistých príjmoch a o zvýšených nedoplatkoch, o úrokoch šesťpercentných, počítaných odo dňa splatnosti dane až do jej vyrovnania, o nedoplatkoch uvedených v pôvodnom výkaze; toto všetko vedel odriekať pomalým hlasom, ktorý by neumlčal ani Shermanov tank. Doteraz sa nestalo, že by niekto bol naliehal, že si príde osobne vypočuť ďalšie podobné reči. Aj pán Reddington sa vzdával. Tom to vycítil v tichu, ktoré nastalo na druhom konci linky.

„No dobre,“ ozval sa pán Reddington zničene. „Prečítam si tú upomienku, keď ju zajtra dostanem.“

„Správne, pán Reddington,“ povedal Tom a položil slúchadlo.

Nato ostal chvíľku sedieť a rehotal sa s dlaňami stisnutými medzi kolenami. Potom vyskočil, odložil Bobov písací stroj, pred zrkadlom si starostlivo učesal svetlohnedé vlasy a vydal sa do Radio City.

3

„Vitaj, Tom, chlapče!“ privítal ho pán Greenleaf hlasom, ktorý veštil vynikajúce martini, vyberanú večeru a dokonca aj posteľ na prespanie pre prípad, že by bol príliš ustatý, aby sa mohol vrátiť domov. „Emily, toto je Tom Ripley!“

„Som rada, že vás môžem u nás privítať,“ povedala prívetivo.

„Ako sa vám darí, pani Greenleafová?“

Vyzerala tak, ako si ju predstavoval – plavovlasá, pomerne vysoká, štíhla, dostatočne formálna, aby si voči nej nemohol nič dovoliť, ale pritom prostá a dobromyseľná voči každému, tak ako pán Greenleaf. Pán Greenleaf ho zaviedol do obývacej izby. Áno, bol tu už predtým s Dickiem.

„Pán Ripley pracuje v poisťovníctve,“ povedal pán Greenleaf manželke a Tom usúdil, že si už niekoľko pohárikov doprial alebo že je dnes večer mimoriadne nervózny, pretože predchádzajúceho večera mu Tom podrobne opísal reklamnú agentúru, v ktorej, ako vravel, teraz pracuje.

„Nie je to veľmi vzrušujúce zamestnanie,“ povedal Tom pani Greenlefovej. Do miestnosti vošla pomocnica s táčňou martini a chuťoviek.

„Pán Ripley u nás už bol,“ povedal pán Greenleaf. „Priviedol ho sem Richard.“

„Hej? Ale nepamätám sa, že by sme sa boli stretli.“ Usmiala sa. „Ste z New Yorku?“

„Nie, som z Bostonu,“ odvetil Tom. Bola to pravda.

Asi o pol hodiny – po presnom časovom odstupe, pomyslel si Tom, lebo Greenleafovci naliehali, aby vypil ešte ďalší pohár martini – sa odobrali do jedálne, kde bolo prestreté pre troch. Na stole stáli sviečky, pri tanieroch tmavobelasé obrúsky

a na mise celé kurča v aspiku. Ale najprv bola zelerová remuláda. Tom ju mal veľmi rád a aj sa k tomu priznal.

„Aj Richard ju ľúbi,“ povedala pani Greenleafová, „vždy mal rád takú, akú robila naša kuchárka. Škoda, že mu z nej nemôžete vziať so sebou.“

„Pribalím ju k ponožkám,“ povedal Tom s úsmevom a pani Greenleafová sa zasmiala. Povedala mu predtým, že by bola rada, keby vzal Richardovi nejaké čierne ponožky z obchodu bratov Brookovcov, ktoré Richard vždy nosieval.

Rozhovor bol fádny, ale večera znamenitá. Na otázku pani Greenleafovej Tom odpovedal, že pracuje v reklamnej firme Rothenberg, Fleming a Barter. Keď firmu spomenul po druhý raz, náročky ju nazval Reddington, Fleming a Parker. Pán Greenleaf si rozdiel zrejme nevšimol. Tom spomenul názov firmy znovu, keď bol s pánom Greenleafom po večeri sám v obývacej izbe.

„Chodili ste do školy v Bostone?“ zaujímal sa pán Greenleaf.

„Nie, pane, začas som chodil do školy v Princetone, potom som býval u ďalšej tety v Denveri a tam som chodil aj na strednú školu.“ Tom čakal v nádeji, že sa ho pán Greenleaf spýta na niečo o Princetone, no nespýtal sa. Tom by bol vedel debatovať o tom, ako tam učia dejepis, o prísnom režime v internátoch, o ovzduší na sobotňajších a nedeľňajších tanečných zábavách, o politickom zmýšľaní študentov a tak ďalej. V lete sa Tom veľmi spriatelil s istým prvoročiakom z Princetonu, ktorý nehovoril o inom, iba o Princetone, takže napokon z neho Tom vytiahol kopy informácií predvídajúc, že mu časom takéto správy môžu prísť vhod. Tom povedal Greenleafovcom, že ho vychovala teta Dottie v Bostone. Odviezla ho do Denveru, keď mal šesťnásť rokov, no v skutočnosti tam iba dokončil stredoškolské štúdium, ale v dome jeho tety Bea býval istý študent menom Don Misell, ktorý študoval na univerzite v Colorade. Tom mal pocit, že aj on chodil na univerzitu v Colorade.

„Špecializovali ste sa na niečo?“ opýtal sa pán Greenleaf.

„Bral som to takmer napoly medzi účtovníctvom a anglickou štylistikou,“ odpovedal Tom s úsmevom vediac, že to je taká fádna odpoveď, že nikto nebude chcieť v tejto téme pokračovať.